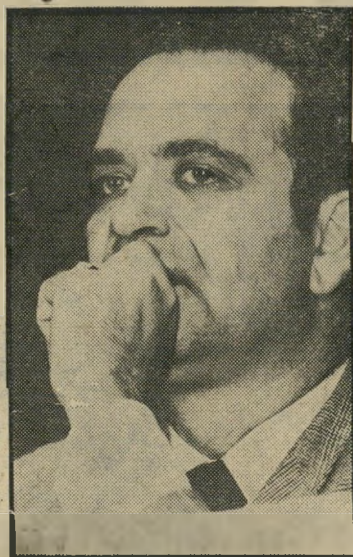

המצב רע: צריך להתפלל

הרבה שיהיה טוב

שרגא שוורץ
לחוקן הסיוע

בשנה האחרונה ירדו מחירי היהלומים המעובדים ב-40%, ולאחר נפילה כה גדולה החל המחיר להתייצב. חברת "דה-בירס" הדרום אפריקאית, המשווקת 80% מיהלומי הגלם בעולם, אינה שבעת רצון. המלאי שלה גדל והולך וכבר עתה הגיע להיקף של 90% מערך המכירות שלה בשנת 1980. עובדה זו אילצה את החברה להקטין את תפוקת המכירות בפעם השלישית השנה, ב-5%-7%. ה"עודפים של יהלומי-נוי ותעשייה הם כ-7% גדולים, שכל תוכניות הפיתוח של החברה עומדות עתה בפני שינוי דראסטי, הכולל גם הצעה מרחיקת לכת, שחברת-בת התחיל בעיבוד יהלומים, שמרושה מכת-מוות לתעשיית היהלומים בארץ. מה בעצם גרם למשבר הארוך בענף היהלומים? שני גורמים: המיתון הכלכלי ברחבי העולם, ושערי הריבית הגבוהים בארצות-הברית. קונים פחות יהלומים, ואלה שקונים, קונים אבנים קטנות יותר וזאת למרות ירידה ריאלית של 50% במחירן. כימעת שאין קונים יהלומים להשקעה. את מקומם של אלה תפסו השקעות הנושאות תשואה של עד 20%.

כאשר נשאלו מנהלי "דה-בירס" איך יוכלו לעמוד לנחל זמן בהחזקת מלאי עצום של יהלומים, השיבו: "קיצוץ נוסף בשוק. אינו בלתי אפשרי. איתנו בידי השוק". עם זאת, חברת "דה-בירס" תעשה כשהיא שביכולתה כדי לשמור על חלקה בשוק היהלומי-הגלם. אף-כי החברה כורה רק 40% מהיהלומים המופקים בארצות

תעסוקה

איפה הם כולם?

מיומנו של אחד שלא מבין: למה ה"חיללים המשוחחרים לא פונים לתעשייה הרי נותנים להם המון הטבות. חייל משוחחרר מקבל בשנה הראשונה שבע נקודות זיכוי ממס. כן, עד 70 אלף לירות לחודש פטורים ממס! מחפשי עובדים בענפי התעשייה, בבניה, בחקלאות, בטכסטיל, בחשמל ובאלקטרוניקה, בנגרות, בדפוס, בתעשיית הפלסטיקה; למה הם לא באים? למה הם נרשמים כמוטלים כדי לקבל דמי-אבטלה? אולי משום שבבנקים יש מיוזג-אוויר בקיץ ו-חיימום בבנקים?

הבורסה אינפליציה של שתי

ספרות טובה לבורסה

היוקרתי "קרייט-וולפסון" בירושלים, ו-הנכס הגדול הוא, כמובן, שיטחי מיש-רדים במיגדל-שלום, כולל השטח של כלבו-שלום. כלבו-שלום שייך לאחים מאיר, ובתור שזכה משלם שכר-דירה לא ריאלי לחברת וולפסון, או במילים אחרות, כלבו-שלום מסובסד על חשבון מניות וולפסון. גם הפרוייקט ב"קרייט-וולפסון" הוא מעניין. למה? כי בפרוייקט זה, כימעת כל החוזים עם קבלני ה-מישנה וחברות הבנייה הם קבלעות בעליה העיקריים של וולפסון, כך גם מרבית הרווחים עוברים לחברות-הבת. בעסקים האלה יש רווחים גדולים מאוד, אך הנהנים העיקריים אינם בעלי המניות הקטנים, אלא בעיקר בעלי ה-שליטה בחברת וולפסון. עכשיו מספרים לי, יחול שינוי. וזו אולי הסיבה לעלייה בשערי מניות וולפסון 1 שקל.

קרנות סגורות בשביל החברה הטובה

כתבתי בזמנו על הקרנות הסגורות הקטנות. קחו למשל את "כוכב" של בנק הפועלים, הסגורה על 20 מיליון שקל. קשה מאוד להשיג סחורה אחד מהברוקרים הפרטיים קנה בזמנו חבילה גדולה ועושה היום חיים. הוא קנה לעצמו. כל מיני מקורבים קנו ל-עצמם. אף אחד לא מוכר. לא יפת. למה קרן עם ביצועים כל כך יפים, לא יכולה להיות "נחלת הכלל"?

אבל יש קרן עוד יותר סגורה, ועוד יותר קטנה, של חברת הברוקרים "בטור-חה", המסונפת לחברת "כלל" והנחשבת לברוקר הפרטי הגדול בארץ. הקרן היא "סביון" (כמו השכונה) מיוחסת ומוגבלת ב-5 מיליון שקל בלבד. הקרן היא, מה שקוראים "סגורה חופשית וגמישה". סוגי רה משום שאי-אפשר להנפיק יותר. חופשית וגמישה משום שמנהליה רשאים להשקיע את אמצעי הקרן ככל העולה על רוחם. למי יש חלק ונחלה בקרן זו? למקורבים של "כלל" ומי שאנשי "כלל" רצו ביקרם. הם גם דואגים להריץ את המניה, מעלה כמובן, וזה באמת לא קונץ גדול. בקרן של חמישה מיליון שקל אפשר לעשות הכל. מקובל שהונפקה מיר-עדת לציבור, לא רק למקורבים. במקרה זה המקובל הוא חריג. אין שום אפשרות לרכוש משהו בקרן, אף אחד לא מוכר, והיא עולה כפורחת.

מי אישר קרן זו? הרשות לניירות ערך כמובן. וגם הבורסה לא התנגדה. עכשיו יש לי חדשות: עוד מעט יקחו ממנהלי הקרן את הרישיון להדפיס כסף, כי לא הכל הפקר. מישהו ברשות לניירות ערך יציע לוועד הפועל של הבורסה לדון ב-הפסקת המיסחר בתעודות של הקרן. אם הקרן סגורה הרמטית, מדוע להמשיך ולהעניק לה יתרונות של קרן פתוחה?

תרגיל: מתי רבע שווה פי ארבעה

למרות חוקי המתמטיקה, בבורסה הכל אפשרי: אמילו 8=2 בנסיבות מיר-חדות. למשל: חברת "אביק" למוצרים פרמצאוטיים, גודלה כרבע משל "טבע", שהיא החברה הגדולה ביותר בארץ בענף הרפואות ומניותיה ניסחרות בבורסה. מישהו (ככל הנראה "כור") קנה את כל מניות "אביק" ב-6 מיליון דולר. מחיר השוק של "טבע" הוא 50 מיליון דולר, אך היא שווה לכל היותר 24 מיליון דולר. ועכשיו אנו מגיעים לעיקר: "תרו" היא חברת-ריקק לעומת "אביק" שנמכרה ב-6 מיליון דולר, אך לעומת זאת ערך מניות "תרו" בבורסה הוא 12 מיליון דולר, ואם היה בא מישהו ומציע לקנות אותה ב-5 מיליון דולר, היו בעליה עושים את עיסקת חייהם.

ויקטין את האוברדראפט בבנק. מדוע הודעת תשלום עירונית בה כתוב שהמועד לתשלום הוא ה-1 באוקטובר 1981 מניעה רק ביום האחרון לתשלום אל תיבת הדואר שלי? זו בעיה של חלוקה, נאמר לי. ואולי גם, כדי לא לקלקל לנו את מצב-הרוח ערב החג. מועדים לשמחה.

יש רגליים לתחזית שנובמבר יהיה חודש טוב לבורסה. יש אומרים ש"ג'נו-במבר" זה יתחיל כבר בשבוע האחרון של אוקטובר. עכשיו רמת השערים נמוכה ואחרי "התגובות הטכניות", תבוא גם העליה ברמת השערים. אם ארידור ימשיך ב"כלכלה הנכונה", ימשיך לדכא את האינפליציה על ידי סובסידיות מסיביות ואי-העלאת מחירי ריס ומדד ספטמבר ינוע בין 7 ל-8 אחוזים, יש לבורסה סיכוי טוב. זה גם מה שיקרה אם מדדי אוקטובר ונובמבר יהיו פחות מ-10%, כך שהאינפליציה ה-שנתית תגיע לפחות ממאה אחוזים. ה"מחיר הכלכלי האמיתי יבוא לידי ביטוי יותר מאוחר.

מה פיתאום וולפסון

שמעתם על האחים מאיר? כן, אלה של מיגדל-שלום. ובכן, הם חולשים על חברת וולפסון, שעיקר נכסיה הם בניין עירוני תל-אביב, שבו שוכנים מישרדי העירייה, המשלמת לחברה שכר-דירה צמוד. נכס שני הוא פרויקט הבנייה

על השוק. הציפיות למכירת היצף קומו-ניסטית, כבר עושות את שלהן.

מי שקורא את המפה נכון, יבין גם מה צפוי לענף היהלומים בארץ. ההתי-אוששות אינה נראית באופק וכל התי-זיות על ירידת שערי הריבית בארצות-הברית עדיין לא נתממשו. כל המומחים טוענים שהשיפור מאיתנו והלאה. בנק ישראל, הבנקים המיסחריים העוסקים במתן אשראי ליהלומנים, ולאחרונה ה"אוצר ומישרד-התעשייה והמיסחר, החלו למשוך ידם מעיסקי היהלומים.

אפילו נשיא בורסת-היהלומים, משה שניצר אומר: "כל תפילותינו ומאוויינו הם לצורך על-פני המים ולהחזיק מעמד". הבנקים לא אומרים. הם לוצים על היהלומנים להחזיר חובות ומהר. לעומתם אומר גזעון פת, שר התעשייה וה"מיסחר: "מדיניות מישרדי היא להקטין את הסיוע לסוחר היהלומים. מעתה לא יהיה כדאי יותר ליהלומנים לעשות מעין מניפולציות של ייצוא לחברות ה"קשורות בהם. לסיכום: המצב גרוע.

נשיא שניצר
צריך להתפלל

עיריות

מתי צריך לשלם מיסים

יום חמישי, ה-1 באוקטובר, למחרת ראש-השנה, אני מוצא בתיבת הדואר שלי, הודעה לתשלום מיסים ומים אוקטובר-נובמבר 1981. ובתחתית ההודעה: "אזרח יקר, הסוף במים - הסוף כספי. המועד לתשלום 1 באוקטובר 1981, שלם והמנע מהצמדה". מה, אם כן, צריך

לתשלום הוא אומנם ה-1 באוקטובר, אך לא כתוב "מועד אחרון" ולא כתוב "מועד חוקי". על-פי החוק, או חוקי העזר של תל-אביב, אפשר לשלם חשבון זה גם בסוף נובמבר, ב-30 בחודש. ה"תשלום יהיה במועד וגם חוקי ולא תחול הצמדה או ריבית, או קנס. אך אם

מספר חשבון	מספר חשבון	מספר חשבון
1560.00	26000	39600
65	2	01
1560.00	26000	39600
01	01	01
01	01	01
01	01	01

לעשות אזרח ממושמע של תל-אביב כ-מובן, לרוץ לבנק כל עוד נפשו בו, ולשלם עבור מים - אותם עדיין לא צרך, ועבור מיסים - שאינו חייב בהם, כי עדיין לא קיבל שרתים עירוניים לחודשים אוקטובר ונובמבר, וגם העירייה אינה משלמת משכורת מראש. מניתי לרונן רימון, דובר העירייה ו-שאלתי היצא? ובכן, מה שכתוב הוא נכון, אבל לא כל-כך. למשל: המועד